

voor te stellen, en zoo te verdolen in de Arminiaanse ketterij. En voor dien tweesprong geplaatst, heeft nu de Gereformeerde belijdenis gewijzigd één der beide wegen in te slaan. Voor het goede en schoone buiten de kerk, onder ongelovigen, in de wereld, mochten we het oog niet sluiten. Dit goede was er, en dat moest erkend. En evenmin mocht ook maar iets afgedongen op de volstrekte verdorvenheid der zondige natuur. Doch hierin lag de oplossing van deze schijnbare tegenstrijdigheid, dat er ook buiten de kerk, onder de Heidenen, midden in de wereld, genade werkte, genade niet eeuwig noch tot zaligheid, maar tijdelijk en tot stuiting van het verderf, dat in de zondige school.

„Met ootmoedigheid bekleed.”

Desgelijks gij jongen, zijt den ouden onderdanig, en zijt allen elkander onderdanig; zijt met de ootmoedigheid bekleed; want God wederstaat den hoovaardigen, maar den nederigen geeft Hij genade.

1 Petrus 5:5.

„Ootmoedigheid” is een kleed der ziel, dat van nature niet in den smaak van zondaren valt. „Zachtmoedigheid” wordt soms nog prijelijk gevonden, „innemmoedigheid” geldt nog als bijls van staal in het karakter. Maar „ootmoedigheid”, ook wel als „oetmoedigheid” vertolkt, stuit van nature tegen de borst.

Het gewaad der ootmoedigheid aan verdoemding maakt den indruk niet enkel van een slavenkleed, maar van een slavenkleed waar schande aan kleef, omdat, wie het draagt, niet zwichtte voor overmacht en zoo in boeien kwam, maar wilzig zijn handen aanbood, om die boeien te dragen.

Toch was het oordeel dat vroeger over de „ootmoedigheid” geveld werd, nog zeer verschillend van wat men thans hoort.

Ook vroeger was men wel niet ootmoedig en had men aan ootmoedigheid geen lust, maar uit eerbied voor het heilige dorst men haar toch niet verpoederen, vond ze in een vrouw vooral schoon, voor kinderen betamelijk, zeer passend bij wie ondergeschikt was, en maakte men alleen een uitzondering voor zichzelf. Een man, een man in de wereld, een man van hooge positie, een man vooral met macht in de hand, kon niet ootmoedig zijn, en hem mocht men dit gemis aan ootmoet niet toerekenen.

Als het op sterven ging, en de doodsstrijd naderde, dan, ja, werd het gewaad der ootmoedigheid over den stervende gespreid; maar in het rijk en volle leven kon zulk een man van karakter met zoo ragijn en zoo teeder gewaad niet optreden.

En op die wijze was het, dat men ook in onze Christelijke maatschappij, in naam de ootmoedigheid nog leerde, zich nochtans feitelijk aan den eisch der ootmoedigheid onttrok.

Maar in onze eeuw, vooral in de tweede helft onzer negentiende eeuw, is dit veel erger geworden. De ootmoed, de deemoed, wordt nu openlijk en in beginsel aangevallen, en als de honden-deemoed van het Christendom aan spot en verachting prijs gegeven.

Ootmoedigheid, zoo roept men uit, is den mensch, den man van karakter onwaardig. Hierheid, niet ootmoed, moet ons karakter sieren. En het Christendom, dat op deemoed, en altoos weer deemoed, aandringt, verlaagt ons tot kruipende, ons zelve vernederende, slaafachtige wezens.

Op dien grond bestrijdt men dan ook, niet het gemis aan ootmoed in den veerkrachtigen man, maar juist den eisch tot ootmoedigheid, die van Jezus tot ons uitging, en acht dat de menscheit om verder te komen, allereerst breken moet met een Christelijke religie, die gelijk men dan zegt, ons de ruggegraat knakt, opdat we vooral zeer diep zouden buigen.

Just deze bittere bestrijding van den ootmoed, heeft echter dit goede gehad, dat ze weer alle aandacht gevestigd heeft op het veelzeggende feit, dat Jezus metterdaad zoo rusteloos en zoo onverhiddelijk op den ootmoed heeft aangedrongen, en dat een Christelijke religie die het kleed der ootmoedigheid mist, met de Evangelien, en met heel de Schrift voor oogen, kwalijk Christelijk kan genoemd worden.

En dit nu was verre van overbodig. Ontkend toch kan niet, dat de Christelijke religie, de Christelijke kerk, de Christelijke predikatie, het Christelijke karakter, de Christelijke levenswijze, de Christelijke levenswijze, waardoor ze zich ook kenmerkten, bijna nimmer herkend werden aan den hoofdtrek der ootmoedigheid.

Wel soms een kort vermaan tot deemoed, soms een eeresluit aan de ootmoedigheid uit de verte; maar hart en zin bezielende, vanzelf uitkomende en sterk sprekende „ootmoedigheid”, kan allernietst gezegd worden dat het Christelijk leven en het Christelijk karakter stierde.

Veel hooge herten, veel hooge borsten, veel hooge tonen en hooge stemmen, vooral zoo er persoonlijk iets haperde, of het welbekende, lieve of van zijn hoogheid gekwetst werd.

Maar ootmoedigheid van zin, van hart, in toon en stem, in blik en gelaat, in houding, in wijze van optreden, zeg zelf zoude ge niet aan de waarheid te kort doen, zoo ge die als het gemeene kleed gingt aanzien, waarin wij zelve, en met ons oors broeders en zusters omwanden!

Zelfs was die eer hoogmoedige dan ootmoedige stemming derwijs algemeen, dat we over heel die stukken in de Evangelien, die van den ootmoed handelen, vaak met ongeschikte en onverschrokken consensie heenlezen, als dachten we: „Dat toekeeren van uw linkerwang als men u op de rechterwang slaat, nu ja, dat staat er wel zoo, en dat moet van Jezus lippen wel roerend schoon geklonken hebben, maar dat geldt voor ons zoo niet. Dat is niet om na te komen.”

Zoo was niet enkel de ootmoed schaarsch geworden, maar zelfs de prikkel van den eisch tot ootmoed afgeput.

En daarom was het zoo heilsaam, dat de vijand van Christus zich in zijn woede juist op dien ootmoed wierp.

Nu toch heeft hij juist dien prikkel weer aangescherpt, de ere van Jezus weer in voller licht doen treden, en zijn ze weer meerderen onder Gods kinderen, die onder hartelijk zuchten en smeeken, naar het kleed der ootmoedigheid de zoekende hand uitsteken.

Niet dat ze het alreeds gegrepen hebben, maar of ze het grijpen mochten.

Zijt ge ook van die?

Heeft het ook uw consensie geraakt, dat we

een religie belijden, die, bijna als hoofdtrek in het Christelijk karakter, op nederigen zin, op bescheidenheid, op zachtheid van gemoed, en op ootmoedigheid aandringt, en dat nochtans die schoone zielstrekk zoo weinig in het Christelijk leven en onder Christenen uitkomt?

Kwaamt ge reeds zoover, dat ge ook uzelve hierin beschuldigt, en over uzelve verdrietig zijt geworden?

En kunt, moogt ge roemen, dat de ootmoedigheid u althans weer een begerlijk god werd, een kostelijk sieraad, waarnaar uws zielsverlangen uitgaat? Zijn ze er reeds geweest de oogeblikken, dat ge de ootmoedigheid weer gegrepen hebt, waar hoogmoedigheid u verlokken wilde? En kent ge zoodoende weer de zielservaring, dat ootmoedigheid werkelijk zoet smaakt, de ziel verrijkt en in veerkracht van karakter zeer verre al dat vroeger opstuiven en fier op uzelve zijn, te boven gaat?

Met een stukje over de „lijdzzaamheid” trad ons blad, nu zeventien jaren geleden, in de wereld, en wat we toen schreven, herhalen we nog: Als er twee zijn, wien de scherpe van het staal door het vleesch gaat, de één een held op het slagveld, die dapper terugslaat, en de ander een kranke, die zonder bedwelm te worden, een gevaarlijke operatie ondergaat, oefent dan die laatste, omdat hij niet terugslaat, maar zich gansch stille houdt, soms minder veerkracht?

Als Jezus, toen hij geschilden werd, niet weder-schold, en toen hij een slag op het aangezicht kreeg, zelfs de hand niet dreigend ophief, was dit toen uit zwakheid?

Is een martelaar, die, zonder zich te ver-weren, in den dood gaat, daarom een lafaard?

Is zich laten gaan, en uitvaren, en kaakslag met kaakslag beantwoorden, en hoog in toon zijn, bewijs van kracht, en verraadt daarentegen de man die zich inhoudt, die zich bedwingt, die meester van zichzelf blijft, ommacht?

Maar immers, ge gevoelt aanstonds, dat juist het tegendeel waar is. Hoogmoedigheid is kracht van zelfbedwang missen, en alleen ootmoedigheid vernaakt werkelijke kracht, kracht der ziele, kracht die niet uit u is, maar van God, de Fontein aller goeden, u toekomt.

Ootmoed is een der schoonste vruchten van de geestelijke praktijk uwer belijdenis.

„Ik geloof, alzo betuigt ge, in God Almachtig, den Schepper des hemels en der aarde,” maar, elieve, doet ge dat waarlijk? Geloof ge, dat Hij, dat eeuwige Wezen, uw God is, en dat gij niets dan een stofje aan de weegschaal, een druppel aan den emmer zijt, en dat ge u geen dierken zoo klein in vergelijking met uzelve kunt denken, of, zelf bij uw God vergeleken, zijt ge nog duizend- en tienduizendmaal nietiger en kleiner?

En is er dan reden, is er oorzaak, voor uw hoogheden? Of zijn ze allemaal in u, creatuur van dien hoogen God, niet eer kortweg belachelijk en zo?

Ge belijdt, dat die hooge God, bij het indenken van wiens hoogheid ge reeds duizelt, alle ding regeert en bestuurt, en dat als Simeon u scheldt, het God was, die tot Simeon zeide: „Scheid David; — en zie, alsof er geen God in den hemel bestond, en op aarde alle ding beschikte, vliegt gij op, zoodra men u op de teenen trapt, en ge doet als de hond die bijt in den steen, en niet denkt aan de hand die dien steen wierp.”

O, De geestelijke praktijk uwer belijdenis gaat zoo ver en zoo diep.

Ge belijdt toch ook: „In zonde ontvangen en geboren te zijn, in uw schuld verloren, tot alle goed onbekwaam, en in uw beste werken nog met zonde bevelikt en besmet,” — en zie, als het er nu op aankomt, slaat niet de tollenaar op de borst, om naar God om vergiffenis te roepen, maar spitst zich de tong tegen wie iets op u aanmerkt. Bitter meest, soms zelfs gijftig.

Uw belijdenis loopt voor God in het gebed. In het Onze Vader, uit, en daarom bidt ge elken dag: „Geef ons ons dagelijks brood en vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onzen schuldenaren,” en intusschen vergeeft ge uw schuldenaren niet, en mist dus het zegel van de verzoening van uw eigen schuld; en ge eet wel uw dagelijks brood, maar dat andere dagelijks brood, dat uw ziel in de verzoening door Christus' bloed moet vinden, weert ge van uw ziele af.

En niet maar een, die hierin schuldig staat, maar telkens als weer een broeder u zijn hart oprecht ontsluit, hoort ge ook bij hem diezelfde klachten.

En als het dan nog maar tot een klachte, een aanklacht van u zelve komt. Wie een gapende wonde heeft, en buiten kennis ligt, bloed dood. En alleen wie zijn wonde merkt, en het bloed stelpen wil, is te redden.

O, Als het de zake uws Gods geldt, en ge voor een zaaksgerechtigheid pleit, wees dan dapper, en zie hoe uw Heiland, zie hoe zijn apostelen dan spreken met een hemelsche kracht, van deinen noch van wijken wetend.

Maar als het uw persoon, uw ik, uw naam, en niet den naam des Heeren geldt, betoon dan daarin uw geestelijke kracht, uw meerdere genadegave, den innerlijken rijkdom uwer ziele, niet dat ge het niet weet en er geen pijn van hebt, maar hierin, dat ge zonder een spier op uw gelaat te vertrekken, uw hand boven deze brandende kaars houdt, en alzo uw recht, uw ziele, uw Christelijk recht bewijst, om het kleed der ootmoedigheid voor Gods oog en der menschen oog te mogen dragen.

Want vergeet het niet, het kleed der ootmoedigheid is een gewaad der ere.

Het kleed waarin uw Heiland gezien is, en daarom alle aardse kleed der ere in waanlij te boven gaande.

Amsterdam, 30 Aug. 1895.

Ter gedachtenisse.

Al komen we achteraan in den stoet, toch treden ook wij toe bij het graf van onzen lieven broeder Ploos van Amstel, en spreke ook de Heeren een woord ter zijner gedachtenisse.

Onze broeder Ploos stond in een zeer klein dorpje, dat onder de gemeenten onzes lands nauwelijks meetelt, en toch was hij een man die aan gansch Nederland toebehoorde, en van wien men in alle streken onzes lands met liefde en ingenomenheid sprak.

Dit dankte hij ongetwijfeld ook aan zijn kloekke belijdenis, maar toch meer nog aan het Christelijk-populaire in zijn karakter en in heel zijn optreden.

Hij is heel het land doorgetrokken, en heeft in tal van plaatsen gesproken, en altijd was zijn woord, niet in hooger, maar in gemoedlijken zin, welsprekend.

Hij stelde geen kunstig innegezette predikatie op, maar sprak ongekunsteld taal die hem uit het hart vloeide, een taal die om dat hij van het volk was en het volk in zijn nooden en zijn worstelingen kende, bij dat volk ingang vond.

Men moest naar hem luisteren. Hij boeide u in dien goeden zin, dat hij u bond met zijn woord en door dat woord u meenam.

Er gloeide in zijn woord liefde. Niet liefde in gemaakten of aangeprekenen zin, maar liefde voor zijn Heiland, liefde voor zijn God, en daarom, als uitloesel van die hoogste liefde, liefde voor Gods volk, liefde voor de menschen die hij voor zich zag, en liefde voor hun zielen.

Men dacht nooit: Is het nog niet uit? maar deinde steeds met innerlijke genieting met op de golving van zijn gevoelen, met warmte uitgesproken, de consensie rakend, de ere van zijn God bedoelend woord.

De kracht van taal was zijn fort niet. Sober en kernachtig in zijn woord was hij evenmin. Maar er trilde iets van zijn eigen ziel, van zijn warm gemoed, van zijn eigen zielsworsteling voor zijn God in.

Dit gaf hem reeds op jonger jaren een mannelijke rijpheid; in den mannelijken leeftijd iets vaderlijks in toon en optreden; iets waar de vroeger vergrijzing van zijn hoofd toe bijdroeg.

Hij is niet oud geworden, onze lieve Ploos. Hij scheelde slechts één jaar in leeftijd met hem die dit schrijft. En toch was „Vader Ploos” bijna de staande term geworden, waarmee men hem in de onderlinge gesprekken inleidde.

Men ging allicht iets te ver, toen men hem een „provinciaal kerkvader” noemde. Een kerkvader is een scheppend, door God met heilig genie toegerust man, die nieuwe gangen voor de belijdenis der waarheid opent. En daarvan was in Ploos geen schijn zelfs aanwezig. Maar een vaderlijke verschijning op kerkelijke gebied, ja, dat was hij in zijn leven, dat is hij nog stervend door zijn woord aan de kerken en aan zijn landgenooten gebleven. Dat was hij voor Friesland niet alleen, maar ook voor Groningen en heel het Noorden, en wij in het midden des lands hebben hem niet anders gekend.

En toch, hoe zachmoedig en vaderlijk ook van aard en aanleg, diezelfde lieve Ploos, was een even onvervaard en dapper strijder, die, waar het de ere van God en zijn waarheid gold, geen mensch ontrug, geen ingebeelde hoogheden spaarde, en steeds vooraan in de gelederen stond, waar het den strijd gold voor de rechten en vrijheden van Christus' kerk.

Dan kon hij optreden als een Boiaerges, als een „zoon des donders,” als een held, die het desnoods alleen tegen allen opnam, en niet vroeg, of anderen soms knaaper en handiger waren, maar die wist, dat men het niet licht van hem won in liefde voor zijn Heere.

Zoo kon hij staan, omdat hij was zooals hij sprak, en sprak zooals hij was. Niet zelden zich blootgevend, maar altoos ernstig in zijn bedoelen, oprecht in zijn aanval, dapper door dien moed, waarvan de Schrift zegt: „De rechtvaardige is moedig als een leeuw.”

Zelfs mag gezegd, dat Ploos van Amstel in die dagen van harden, onafgebroken strijd, de schoonste periode zijns levens gekend heeft.

Sprak Spurgeon van truffel en waard, zoo stont ieder toe, dat de arbeid met de truffel, bij het stille weer opbouwen van de afgebrokkelde muren, minder met zijn vurigen aard strookte, dan het opgaan met Israël, als het uitrook uit zijn tenten.

Zoo was het met hem, zoo is het met ons allen. De arbeid, waartoe de Heere ons roept, in de jaren dat ons karakter zich vormt, leent ons een vasten plooi, dien we moeilijk weer uittreken.

Niet de kalme der vlietende wateren, maar de hooggaande zee was zijn element.

Dan schitterde zijn oog, dan werd zijn kracht verduddeld, dan spatt'en er vonken uit zijn woord.

Slechts in één ding was hij ook bij het opbouwen een ons van God gegeven kracht. Het was toen het op de vereeniging aanging met de broeders die zichzelven vroeger hadden vrijgemaakt.

Toen wist Ploos van geen bezwaren. Voor den gloed van zijn minnend hart smolten ze alle weg. En in breeder en in enger kring is hij het toen geweest, die de broeders in hun gemoed verwonnen en tot eenheid uitgedreven heeft.

Zelfs bij zijn sterven was dit voelbaar. Men spreekt van A en B, maar bij het graf van onzen Ploos zoo A zich geschaamd hebben en B schaamrood zijn geworden, indien men op zijn graf niet werkelijk als één had beleiden en één had gevoeld.

En zoo is ook deze trouwe dienstkrant des Heeren weer van ons gegaan. Ingegaan, naar elks liefde getuigt, in de eeuwige vreugde. Hem zoekend, Hem bedoelend, aan Hem zich overgevend, dien hij als zijn God gemed, boven alle creatuur geëerd, en in al zijn arbeid gediend had.

Ook in ons hart laat hij een plaats van broederlijke verdelheid ledig, want onder de ouden in jaren waren er weinigen, in wier sympathie en hartelijke genegenheid we ons zoo vaak verkwikken en verblijden mochten.

En zoo roept de Heere onze God almeer de ouden uit ons midden weg, en wordt de last al zwaarder die op de jongeren wordt afgewenteld.

Voor ons ouden van jaren een roep-stem, dat ook ons einde naderende is.

Voor de jongeren van jaren een stem der bemoeidiging, waar een man heenging die reeds in zijn jongere levensjaren zulk een kracht ter bekeering en ter waarschuwing voor de slapende kerken van zich deed uitgaan.

En nu ons oordeel over de kwestie. „Keuring van publieke vrouwen, zoo ver-moet gij u te schrijven, is niet de beste wijze om de voortplanting van de syphilis te bestrijden!”

Leeken en Vakmannen.

I.

In de ruste der zomermaanden is binnen onzen kring de niet onbelangrijke vraag opgeworpen, of een Commissie van enquête, gelijk op *Seinpost* benoemd werd, al dan niet uit specialiteiten moest zijn saamgesteld. Concreet genomen: of zulk een Commissie waar het juridisch onderwijs gold, al dan niet moest zijn saamgesteld uit juristen.

De voorstellers der Commissie waren blijkbaar van oordeel, dat dit niet alzo zijn moest. Op de vergadering in *Seinpost* pleitte niemand voor een tegenovergesteld gevoelen. De vergadering zelve ging met de voorstellers mede.

Later echter zijn bedenkingen tegen dit gevoelen ingebracht, en vond het denkbeeld, om zulk een Commissie uit specialiteiten saam te stellen een ernstig pleitbezorger.

Dit nu noopt ons, deze uiterst belangrijke vraag ook onzerzijds onder de oogen te zien, overmits deze specialiteiten-questie telkens, op allerlei gebied, weer opdrukt, de geesten verwart, en het leven uit zijn natuurlijke voegen wrikt.

Natuurlijk blijven we daarbij geheel op neutraal terrein. Met het gedrag van *Seinpost* laat deze bespreking zich niet in.

Zelfs komt het ons voor, dat de verdere bespreking van de questie-Lohman in zake de Vrije Universiteit, juist wijl er een Commissie van onderzoek benoemd is, thans behoort te rusten.

Waar onder belijders van den Heere verschil van inzicht ontstaat, kan dit verzet ten plicht maken; maar steeds moet daarbij uitkomen, dat deze noodzakelijkheid ons leidt is, en dat we niets liever doen, dan ons weer in het stilzwijgen terugtrekken, zoodra de stand der questie dit veroorlooft.

Dit nu is hier het geval.

Het feit dat er zekere divergentie ontstaat was in de opvatting van het te geven onderwijs, is niet gesmoord. Dit feit zal tot oplossing gebracht worden. Maar juist wijl het thans in de handen van aangewezen personen is overgegaan, kan, dunkt ons, de pers zich voorhands, en in afwachting van die oplossing terugtrekken.

Iets waar te meer aanleiding toe bestaat, daar elke Commissie van dien aard ook beproeven kan, en o. i. zelfs moet, om wat divergeerde, in het rechte spoor terug te leiden, en alzo de oorzaak zelve der bezorgdheid weg te nemen.

Hierin nu zou zulk een Commissie bemoeilijkt worden, indien het publiek debat voortging. Voor zulk een vrucht van haar arbeid is ontspanning der geesten en rustiger atmosfeer onmisbaar vereischte.

Geheel hierbuiten echter staat de questie waarover dit artikel handelt, de vraag namelijk, of geheel in het algemeen genomen, een Commissie als in Art. 11 bedoeld is, al dan niet uit specialiteiten moet zijn saamgesteld.

Wij zouden dit een ramp achten.

Maar anderen zijn er, die nog steeds dit monopolie voor de specialiteiten opvorderen.

En daarom loont het de moeite, en is het van niet gering belang, dat deze gewichtige questie, geheel op zich zelf, onder de oogen worde gezien.

Men weet wat onder specialiteiten verstaan wordt.

Wie voor het specialiteiten-stelsel opkomt, gaat uit van de stelling, dat waar het geneeskundige vraagstukken geldt alleen artsen, waar het theologische punten raakt alleen dominees, waar letterkundige questies in het spel zijn, alleen doctoren in de letteren, en zoo ook waar het rechtsgeleerd onderwijs aan de orde komt, alleen rechtsgeleerden tot oordeelen bevoegd zijn.

Zooda's vroeger het stelsel gold, dat men alleen door mannen van zijn eigen stand in vierschaar kon geoordeeld worden, zoo ook houden de pleitbezorgers van het specialiteitenstelsel staande, dat alleen zij, die met ons tot denzelfden geleerden stand behooren, in staat en bevoegd zijn onderzoek te doen naar de wijze waarop we ons ambt waarnemen.

Specialiteiten de alleen tot onderzoek en oordeel gerechtigden, voor een ieder in zijn vak.

En dit privilege der specialiteiten als zulk een natuurlijk monopolie opgevat, dat er blaam kleefte aan een iegelijk, die geen vakman, zich desniettemin tot het zitting nemen in zulk een Commissie vinden laat.

Ja, zoo diep zit dit gevoelen er in, dat men acht reeds met het uitspreken van zijn gevoelen gewonnen spel te hebben, en met een enkele, half spottende vraag, zijn tegenstander tot zwijgen te hebben gebracht.

Of liever nog, men acht zich op dit standpunt zoo sterk, dat men zelfs de mogelijkheid uitsluit, als kon een tegenovergesteld gevoelen in iemand met gezonde zinnen opkomen.

Wie een oogenblik anders handelende dacht niet na, handelende in overhaasting en vergiste zich, en het bloote opmerken van zijn vergissing, zal reeds genoeg en te over zijn, om hem aanstonds die vergissing te doen herstellen.

En toegestemd moet dan ook, dat dit specialiteiten-denkebeeld, bij den eersten oogopslag, zoo natuurlijk schijnt en zich zoo van zelf aanbeveelt, dat het zelfs vreemd zou zijn, indien het niet, bij elk voorkomend geval, dezen of genen in het gemoed greep.

Al is het dan ook, dat wij dit specialiteiten-stelsel gaan uitkleeden, toch kunnen we ons uitmendend voorstellen, dat het dezen of genen eken oogenblik zelfs in de consensie bond, en dat wie sprak, dit deed plichtshalve en uit oprechte overtuiging.

En nu ons oordeel over de questie.

„Keuring van publieke vrouwen, zoo ver-moet gij u te schrijven, is niet de beste wijze om de voortplanting van de syphilis te bestrijden!”

„Ei zoo, wat spreekt gij, leek! gij, prediker van het Evangelie, gij, vrouw van deftigen huize zelfs, over dit medische vraagstuk mede!”

„Syphilis is een booze ziekte. Ook die ziekte te bestrijden is het ambt van ons, geneeskundigen. Aan ons als medici komt hier het onderzoek, aan ons als deskundigen, het oordeel toe.”

„Gij, leeken, weet er niets van. Maar zwijgt er dan ook over en houdt er u buiten. Wij, mannen van het vak, wij, ten deze de ge-roepen specialiteiten, zullen beslissen.”

Dit zeggen is geen fictie.

Zoo is er gesproken, en wordt er nog in medische kringen gesproken. Maar natuurlijck, de bestrijders der reglementering storen er zich niet aan en de medici verliezen.

Of ook: „Tegen vaccinadwang!” roept ge. Ge richt er zelfs een bond tegen op. Ge getuigt, ge schrijft er tegen. Denk slechts aan Keuchenius voortgoen. Zelfs in het medische der questie verdiept ge u tot op zekere hoogte. Ge leest wat de één en ge leest wat de ander schrijft, en vormt u een oordeel. En ten leste komt heel een stapel verzoekschriften bij de Eerste Kamer in.

En ook hier weer komt het tot botsing tusschen de als leeken onmondig verklaarden, en de vakmannen uit den medischen kring.

Domme aanmatiging heet het in u, dat gij u vermeent over zulk een medisch vraagstuk een opinie te hebben, laat staan een oordeel te vellen. Zik, de heeren medici, hebben ook dit vraagstuk uitgemaakt, en waar zij als specialiteiten spraken, hebt gij het hoofd te buigen.

U, als leeken in het vak, komt noch recht van onderzoek noch recht van oordeel toe. Een derde geval.

Een protest gaat van u uit tegen de onheilige vrucht van ons bedorven tooneel een protest zelfs tegen de sensueel-naturalistische allures van schilderkunst en literatuur, voor een deel ook tegen de addoelingen der toonkunst.

En, hoor, „Schoonmaker, bij uw leest!” klinkt het wild geroep uit den kring der geërgerde kunstenaars u tegen. Uw pogen zelfs bespot men. Ge wordt gehoond en uitgelachen.

„Wat weet gij, plompe, aan kunstzin gespeende leek, van wat als eisch in de hoogere sferen der kunst zal gelden!”

„Daar zijn wij de mannen voor. Op dit erf komt ons het zeggenschap toe, en zoo dikwijls ge u vermeent nochtans ongeroepen mee te spreken, zullen we in oud-Romeinschen toon het: „Odi profanum vulgus et arceo”, d. i.: „Weg gij oningewijden!” u op den drempel van onzen heiligen kunsttempel, toeroepen.”

Zooda's aan sommige meer Heidendische dan Christelijke Universiteiten, de student elc burger die niet studeerde voor ploert schold, of de lieflijke namen van „Philistijn” en „Spies-burger” voor hem gereed hield, zoo ook trillen deze mannen der kunst van verontwaardiging, als een niet-kunstman het waagt over wat der kunst is een bescheiden woord mede te spreken.

Toch levert de historie nog ernstiger waarschuwing tegen heel deze pretentie van den vakman, tegen deze alleeneerschappij, deze despotie en dit monopolie, van de specialiteiten.

De arts wijst u als leeken terug, de mannen der kunst noemen zichzelf priesters en koorknopen.

Reeds die woordenkeus, reeds de keuze dezer namen, zegt u op welk terrein deze ongeestelijke aanmatiging der mannen van het vak het scherpt, het grievendst, het meest principieel uitkomt.

Leeken... dat heeft elke hiërarchie van de kinderen Gods gemaakt. Leeken heeft de hiërarchie van alle gadinge der verlost des Heeren gedoemd. Leeken zijn de geloovigen. En die leeken weten niets en kennen niets. In het misbruikte symbool van het schaap is hun blind-volgend wezen geteeld.

Dit het weet, is ook in Christus' kerk alleen de man van het vak, bij Rome de priester, en bij ons, in onze Protestantsche kerken, de dominee.

En geen wonder.

Immers, de dominee heeft gestudeerd, de dominee kent Hebreeuwsch en Grieksch, de dominee heeft allerlei diepzinnige boeken gelezen.

Of Jesaja echt is en Johannes echt is, hoe wou een leek daarover meespreken kunnen! De kerkelijke idioot die geen academie bezocht, geen letter Grieksch ooit las, noch weet hoe een Hebreeuwschen Bijbel goed voor zich te leggen!

En die leeken zouden oordeelen over hem, den geleerden man van het vak, over hem, die in de theologie specialiteit is!

Niet te dulden aanmatiging!

De man die op den kansel staat weet het, en die goede mannen en vrouwen, die onder den kansel zitten, hebben geen woord in te brengen.

Hij is er om hem in en voor te lichten, niet zij om hem aanmerkingen te maken.

En als er klacht rijst, ea er moet onderzoek en oordeel volgen, goed, laat dan een paar leeken er desnoods als „stomme onderlingen” bij zitten, maar dan moeten het dominees zijn, die over dominees zullen oordeelen.

Een iegelijk alleen aan zijn standgenooten onderworpen.

Het specialiteiten-monopolie, de despotie der vakmannen ook hier.

In Roomsche landen, en ook in Luther-sche kerken, is dit zelfs het kerkrechtelijk geijkte stelsel.

Daar hebben de leeken niets te zeggen. Daar zijn de onderlingen stomme bijlitters.

Alleen in de Gereformeerde kerken, is dank zij Calvijns energie en a Lasco's kloekheid, zoo stuitend clericalisme uitgebannen.

Op Gereformeerd erf spreekt ook de ge-loovige mede. Er zijn oogenblikken, waarin

een bou-
zeggen
dan al
daad de
knecht
En w
komen,
de domi
weer he
loovigen
ouderling
Maar
dien ban
De ge
gen voel
toen is
de specie
vok in d
onder de
van Ch

Ger

Niet e
maar „D
Gereform
Van d
ging, vo
we niets
jammerd
min nade
„Geen
roepen,
de verlor
het Evat
tus, en
dat ge ze
Toch
geen oog
stond to
tegenwa
Heere Je
het